

Handläggare
Sylvia Fernandez
018-727 4337
sylvia.fernandez@ uppsala.se

Datum
2020-02-04

Diarienummer
2018-4510-PL

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 27 februari 2020

Yttrande över detaljplan för del av Kungsängen 37:4, samråd

Remiss från plan- och byggnadsnämnden, dnr. PBN 2018-000856. Remisstid: 8 januari till 18 februari 2020. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har beviljats förlängd svarstid till 4 mars 2020.

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att överlämna yttrande daterat den 27 februari 2020 till plan- och byggnadsnämnden.

Sammanfattning

Planförslaget syftar till att möjliggöra en utbyggnad av reningsverket i Kungsängen (Kungsängsverket) med ytterligare reningssteg för mikroföroreningar såsom läkemedel och perfluoroktansulfonat (PFOS). Det befintliga reningsverket utökas på mark som är planlagd för båtupplag samt park. Nya byggrätter möjliggör att det nya reningssteget kan byggas in. Delar av reningsverket planläggs som parkmark som kompensation för den parkmark som tas i anspråk för reningsverket. Den del av den befintliga Stallängsgatan som idag är planlagd som parkmark planläggs som allmän plats - gata.

Ärendet

Planområdet ligger i den sydvästra delen av fastigheten Kungsängen 37:4. Delar av planområdet ligger inom det befintliga reningsverket och delar av planområdet ligger utanför. En av ytorna utanför reningsverkets avgränsning har fram till 2018 använts för båtuppställning. Upplåtelsen har sagts upp. Tomten omges av höga stängsel och marken består av en grusad yta där ruderväxter dominerar.

Planen möjliggör en utökning av reningsverkets område med både en ny väg och med ytterligare byggrätt för ett reningssteg för rening av mikroföroreningar såsom läkemedel och PFOS. En rening behöver ligga inom det aktuella planområdet för att fungera.

Marken inom planområdet är obebyggd. Detaljplanen möjliggör att en ny byggnad kan uppföras runt det nya reningssteget, vilket gynnar processerna och är viktigt för att skydda anläggningen från störningar. Nockhöjden får vara högst +13 meter ovan nollplanet, vilket ungefär motsvarar 10 meter ovan mark, d.v.s. den byggnadshöjd som gäller inom huvuddelen av de detaljplaner som omfattar reningsverket. Särskild omsorg behöver ägnas åt de fasader som vetter mot Fyrisån eftersom avståndet mellan den nya byggrätten och vägen längs Fyrisån endast blir cirka 8,5 m.

Gränsen för reningsverket utökas till ett läge 3,7 meter från väggkanten i Åstråket. Ytan mellan väggkanten och reningsverkets nya gräns är huvudsakligen redan planlagd som allmän plats/park men längst i sydost överförs en del kvartersmark från nuvarande reningsverket till allmän plats/park. Ytan utformas som en del av Södra Åstråket och kommer att vara planterad. Uppsala Vatten och Avfall AB (UVAB) kommer även att kunna nyttja planteringsytan som en del av dagvattenhanteringen för planområdet.

Natur- och rekreationsmiljö

Planområdet gränsar till Årummet längs Fyrisån som är en av stadens mest använda vistelsemiljöer. Uppdraget att "Färdigställa Södra Åstråket för park, rekreation och friluftsliv" finns i kommunens Mål och budget och innebär att vistelsekvaliteterna för allmänheten ska höjas samt att dagens utbud längs Fyrisån kompletteras med nya park-, rekreations och friluftsmöjligheter.

Hela Södra Åstråket är nära 3 km långt och sträcker sig på båda sidor av Fyrisån, mellan Svandammen i norr och vindbron i söder. Passagen förbi reningsverket är den smalaste på hela sträckan, och det är därför av stor vikt att den kan utformas så att Åstråket fortfarande upplevs som grönt och trivsamt.

Grundvatten

Planområdet ligger inom ett område med låg känslighet för grundvatten inom Uppsalaåsens tillrinningsområde men omfattas av yttre skyddsområde för Uppsala kommuns vattentäkt (MB 7 kap). Vid arbeten djupare än inom 1 m över högsta grundvattenyta (grundvattentrycknivå), ska ansökan om dispens från skyddsföreskrifterna göras hos Länsstyrelsen i Uppsala län.

Vattenförekomsten Fyrisån Junkilsån-Sävjaån är recipient för dagvatten från planområdet. Cirka 1 700 meter nedströms planområdet, vid Övre Föret, når recipienten vattenförekomsten Fyrisån Ekoln-Sävjaån. För båda recipienterna gäller samma förutsättningar som kan påverkas av planområdet. Problemen för recipienterna består av övergödning, miljögifter och morfologiska förändringar och kontinuitet. Reningsverket är en av de betydande, lokala källorna till påverkan. Vattenförekomsternas sammanvägda ekologiska status är måttlig. Vattenförekomsternas kemiska status klassas om ej god. Gällande miljö kvalitetsnormer är att god ekologisk och kemisk status ska uppnås till 2027.

PFOS är ett miljögift som tillförs recipienten från reningsverket. Det PFOS som finns i utgående vatten från Kungsängsverket härrör dels från två större markföroreningar och dels

från dricksvattnet. PFOS är dock förbjudet, vilket innebär att inga nya källor tillkommer. Detaljplanen möjliggör att ett nytt reningssteg tillförs efter de befintliga reningsstegen, för att minska halterna och mängderna av bland annat PFOS. Reningssteget möjliggör även rening av läkemedel och andra mikroföroreningar som belastar recipienten.

Dagvatten

Uppsala Vatten och Avfall AB har tagit fram en dagvattenutredning daterad 2019-11-22. Det befintliga reningsverket Kungsängsverket ligger delvis i en sänka och det saknas ytliga avrinningsvägar ut från området. Vid skyfallet den 29 juli 2018 blev delar av området översvämmat. Kungsängsverket har en åtgärdsplan med insatser som syftar till att minska verksamhetens sårbarhet vid stora regn. Bland annat planeras det för en stor dagvattenpump i lågpunkten som, vid behov, ska kunna lyfta ut dagvatten från området.

Uppsala Vatten och Avfalls riktlinjer för hantering av dagvatten innebär att dagvattenanläggningar inom fastigheten utformas så att 10 mm regn, räknat över hela fastighetens yta, kan renas och avtappas under minst 12 timmar innan vidare avledning till förbindelsepunkten för Uppsala Vattens dagvattenledning. För att uppnå detta planeras man följande åtgärder:

- Taken bör planeras med sedum som bör utformas för att rymma 10 mm regn.
- Den nya vägen bör byggas med enkelsidig lutning för att regnvatten ska kunna rinna direkt ner

mot växtbädden mellan vägen i Södra Åstråket och reningsverket. Biokol bör tillsättas för att ytterligare öka reningen. Växtbädden ska dimensioneras för att rymma över 10 mm regn från vägens yta.

- På övrig kvartersmark inom planområdet föreslås en gräsmatta som bör dimensioneras för att kunna rymma minst 10 mm regn.

Dagvattenanläggningarna måste enligt riktlinjerna vara utformade så att en mer omfattande rening än enbart sedimentation kan uppnås. Riktlinjerna innebär att ca 75 % av årsnederbörden renas innan utsläpp till Fyrisån.

Klimatanpassning

Hela Kungsängsverket, inklusive planområdet, riskerar att översvämmas vid högsta beräknade flöde. Nya byggnader behöver planeras utifrån det högsta beräknade flödet i ån. Till exempel bör entréer placeras över den här nivån. Likaså elanläggningar och annan känslig infrastruktur. Vid ett 100- eller 200-årsflöde klarar sig dock området.

UVAB planerar en dagvattenpumpstation för hela Kungsängsverket. En sådan skulle öka kapaciteten att pumpa bort dagvatten om dagvattenledningarna inne på reningsverket står dämnda.

Markföroreningar

Marken består av lera med ett djup på cirka 50 meter. Markförhållandena medför geotekniska svårigheter att bygga det nya reningssteget dikt an mot den befintliga bassängen för kemisk

rening. För bästa möjliga reningsprocess behöver dock det nya reningssteget ligga så nära den kemiska reningen som möjligt. Utredningar för den slutgiltiga placeringen och utformningen pågår.

En översiktlig miljöteknisk markundersökning genomfördes 2017 på den tidigare båtuppställningsplatsen. Undersökningen omfattade provtagning av jord i sex provgröpar och analyser utfördes med avseende på vanliga föroreningsämnen vid båtuppställningsplatser. I tre av provtagningspunkterna noterades mycket skrot och rivningsavfall i fyllnadsmassorna samt föroreningshalter över de generella riktvärdena (oljekolväten, PAH, metaller, PCB, Irgarol och organiska tennföreningar). Övriga jordprover innehöll inga föroreningshalter över gränsvärden. Undersökningsresultaten visar att förekommande föroreningar inte innebär några hälsorisker för människor, men kan ha negativ påverkan på ekosystem i mark och ytvatten. Potentiella risker kommer att reduceras med flera åtgärder, bland annat genom en korrekt masshantering. Marken kommer att saneras där föroreningshalterna överstiger riktvärdet för mindre känslig markanvändning.

Buller

Verksamheten är inte känslig för buller och det finns inga bostäder eller planlagda skolor i närområdet som kan påverkas av buller från den anläggning som möjliggörs inom planområdet.

Lukt

Kungsängsverket ligger i eller i nära anslutning till staden vilket ställer hårda krav på verksamheterna ur luktperspektiv. Den tillkommande anläggningen som möjliggörs inom planområdet har ingen inverkan på lukten från reningsverket.

Strandskydd

I gällande plan (stadsplanen Kungsängens industriområde) fastställdes att strandskydd inte skulle gälla inom planområdet (länsstyrelsens i Uppsala län beslut den 11 september 1985). Men när en gällande plan upphävs och ersätts med en ny detaljplan återinförs strandskyddet automatiskt. Enligt 4 kap 17 §PBL får kommunen upphäva strandskydd för ett område, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Flera särskilda skäl tas upp som anledning till att strandskyddet i planområdet ska upphävas: marken har redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att den saknar betydelse för strandskyddets syften, marken behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och att marken behövs för att utvidga en pågående verksamhet. De sistnämnda skälen kan inte tillgodoses utanför området.

Anna Nilsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Yttrande över detaljplan för del av Kungsängen 37:4, samråd

Bilaga 2: Översiktskarta

Handläggare
Sylvia Fernandez
018-727 4337
sylvia.fernandez@ uppsala.se

Datum
27 februari 2020

Diarienummer
2018-4510-PL

Plan- och byggnadsnämnden

Yttrande över detaljplan för del av Kungsängen 37:4, samråd

Remiss från plan- och byggnadsnämnden, dnr. PBN 2018-000856. Remisstid: 8 januari till 18 februari 2020. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har beviljats förlängd svarstid till 4 mars 2020.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill föra fram följande synpunkter.

Dagvatten

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer inga ytterligare krav utöver det som står angivet i dagvattenutredningen.

Markföreningar

Med anledning av de påträffade markföreningarna behöver det säkerställas att marken är lämplig för planens ändamål och att sanering har skett ned till godkänd nivå innan startbesked kan ges.

Buller

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser positivt på både de reningssteg som tillkommer med detta planförslag samt att man uppmärksammar och vill säkra upplevelsevärdet på de delar av planområdet som utgörs av rekreationsområde. För att säkerställa en fortsatt positiv upplevelse hos allmänheten som nyttjar Åstråket är det viktigt att se över placering av eventuellt bullrande fläktar i tillkommande byggnader.

Strandskydd

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att de särskilda skäl som uppges för upphävande av strandskydd på fastigheten är fullgoda och har inget att erinra mot att strandskyddet upphävs.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
ordförande

Samuel Lundström
nämndsekreterare

Bilaga 2. Översiktskarta Kungsängen 37:4

